

P 5: Hůrky

Od Písku na jih ve vzdálenosti asi 4 km začíná lesní celek Hůrky, někdy nazýván také Hůrka. Název je snad odvozen od toho, že tento lesní celek byl menší než Písecké hory. Od západu na východ, jakož i od severu na jih, měří 4 km. Revír Hůrky byl majetkem městských lesů. Dnem 1. 1. 1928 byl předán Střední lesnické škole v Písku. Dodnes je využíván jako „učebna“ pro praxe žáků školy.

Lesní celek Hůrky o výměře 921 ha se rozkládá na pahorkatině v nadmořské výšce od 400–450 metrů. Nejvyšší vrch uprostřed celku je Skalský vrch (476 m). V západní části je Zubovský vrch o výšce (422 m), v severní části je nepojmenovaná kóta o výšce 440 m.

Půda je zde mělká a málo výživná, neboť vznikla zvětráváním kyselé krystalické břidlice s vložkami křemence. Převažují zde proto smrčiny a bory s bohatým podrostem borůvek, vřesu a polštářů bělomechu sivého. V mokřinách se objevují plochy s přesličkou lesní, hasivkou orličí a dalšími kapradinami, ostřicemi a mechy. Zajímavější druhy bylin nacházíme v Hůrkách na březích lesních rybníčků Boubelíkovce a Luskovce. Najdeme zde i starček potoční, smldník bahenní, bazanovec kytkokvětý a v okolí jam po vytěženém vápenci krušík tmavočervený, smldník jelení, zimostrázek alpský. Je zde jedno z posledních nalezišť zběhovce jehlancovitého v ČR. V Hůrkách se výborně daří duglasce a modřínu, zatímco smrk i borovice jsou vzrůstově normální. Jedle, jako všude, z porostu mizí. Před 35 lety zde byla vysázena jedle obrovská, které se zde daří. Nachází se zde i jeden ze tří porostů Pančičova smrku ve světě. Krásné buky jsou u lovecké chaty, z nichž jeden nejmohutnější byl vyhlášen za strom chráněný státem. Hůrky jako školní polesí slouží i pro řadu lesních výzkumů.

Pod Hůrkami u Smrkovic byl prováděn archeologický průzkum. Nález obsahoval zlámaný palstav a několik kovových plátků, podobných knoflíkům z nálezu na vrchu Hradiště.

Na severovýchodní straně Hůrek je obec Putim. Obec je známa z románu Jaroslava Haška *Osudy dobrého vojáka Švejka* a z románu J. Š. Baara *Jan Cimbura*. Známa je i obec Heřmaň, která se nachází na jižní straně. U zastávky Heřmaň je velká chatová osada. V blízké říčce Blanici je možnost koupání. Hůrky jsou známé i sběrem hub a borůvek. V bezprostřední blízkosti Hůrek jsou zajímavá místa. Při vycházce do lesů Vám doporučujeme rezervovat si čas i na jejich návštěvu.

INFORMAČNÍ PŘÍLOHA P 5: Hůrky

Popis míst

Blanice – pravý přítok řeky Otavy. Pramení v želnavské hornatině pod Knížecím stolcem. Protéká Prachatickou hornatinou a Bavorovskou vrchovinou. Délka toku je 106 km. V Blanici se rýžovalo zlato a žily zde perlorodky. Blanice má místy peřeje a balvanité prahy, je vhodná i ke koupání např. u Záblatí před Husincem, u Bavorova, u rekreačního rybníku Pražák, kolem Heřmaně a u soutoku s Otavou. Pěkné skalnaté scenérie jsou při Blanici v okolí hradu Hus, u Záblatí, u Zábrdí před Husineckou přehradou. Blanice byla na svém dolním toku sevřena krunýřem regulace, která byla provedena necitlivě bez ponechání zeleně. Když si chcete udělat představu, jak tok řeky vypadal dříve, musíte na „Starou Blanici“ před soutokem asi 1/2 km, do Putimi a kolem Červeného mlýna, kde byl ponechán starý náhon proto, že tvořil zároveň náhon pro mlýn. Protože regulací bez stromů ztratily ryby útulek pod kořeny vrb a olší, patří proslavená rybnatost na tomto úseku minulosti. Mezi dlažbou břehů našel úkryt jen úhoř říční.

Doubky – v hájovně Doubky na pokraji Hůrek pobýval v letním období mirovický rodák Antonín Klášterský (1866–1938), český básník, překladatel z angličtiny organizátor kulturního života. Byl první, který přeložil Shakespearovy „Sonety“ v roce 1923. Klášterský teprve v Hůrkách poznal svůj rodný kraj, ke kterému svou lásku vyjádřil v básnických sbírkách „Na českém jihu“ a „Nové jihočeské melodie“. Na dovolené v Hůrkách a na mnohé příběhy zde prožité vzpomíná obsírně ve svých „Pamětech a portrétech“.

Heřmaň – původně jedno z nejstarších městeček v jižních Čechách. Vesnice se nachází pod Zlatým vrchem podél silnice Strakonice – Protivín. Okolí obce bylo osídleno již ve starší době bronzové. Byly nalezeny i dvě laténské polozemnice s poměrně znatelnou konstrukcí obydlí a s různými předměty. Okolí dnešní pískovny s kótou 399 si k založení sídliště vybrali Slované. Kostel sv. Jiljí a fara jsou poprvé uváděny v roce 1254. Průzkumem, tzv. dendrochronometrií, bylo zjištěno, že krov kostela ze 3/4 pochází z trámu píseckého hradu. Raně gotický kostel sv. Jiljí byl v 18. století zbarokizován. V kostele má větší cenu 6 oltářních plastik a barokní kazatelna. Ve 13. století bydleli lidé v okolí Heřmaně na několika místech. Byla to např. ves Ctimírova, která později splynula v jednu obec s Heřmaní. Podle místní tradice se v obci konaly proslulé dobytčí trhy. V počátcích husitského hnutí chodívali Heřmaňští na společné modlitby a kázání na horu Tábor u Bechyně. V Heřmani jako v první obci v Čechách vznikla v roce 1414 husitská bouře. V roce 1588 byla Heřmaň spolu s dalšími vesnicemi koupěna městem Písek za 10 000 kop grošů. Během třicetileté války byla zničena a změnila se na vesnici. V Heřmani je pochován místní rodák, básník Jan Čarek, scénárista, spisovatel a režisér Václav Krška. Jan Čarek (1898–1966) se projevil jako lyrik české krajiny a venkovského života v díle „*Temno v chalupách*“. Jeho verše dětem čerpají z přírody (*Motýli*). Jeho poslední dílo *Chudá rodina* má sociální charakter. Václav Krška (1900–1969) se narodil v Písku. Většinu svého mládí a dospívání v letech 1920–1930 prožíval na Benešovském mlýně u Heřmaně. Odsud pravidelně docházel do vsi, aby řídil činnost ochotnického spolku „Heyduk“. Heřmaňská krajina se stala dějištěm jeho próz „*Zatoulaný*“, „*Chlapec a kozoroh*“ a trilogie „*Země hovoří*“. Za Krškou do Heřmaně dojížděla řada významných osobností, mezi jinými i Vladislav Vančura. Ten sem umístil děj svého posledního románu „*Rodina Horvátova*“ – epický obraz soudobé společnosti. Písecký básník Adolf Heyduk věnoval Heřmani svoji báseň „*Heřmaňská*“. V okolí obcí Heřmaň, Putim a Ražice, ale i na několika místech Orlické přehrady byla zjištěna kriticky ohrožená

INFORMAČNÍ PŘÍLOHA P 5: Hůrky

užovka stromová (*Elaphe longissima*). Užovka se ráda zdržuje na území teplém a suchém. Protože výskyt užovky stromové je v Čechách znám pouze z Poohří, je její výskyt na Písecku velkou vzácností.

Červený mlýn – 100 metrů od železniční zastávky na cestě do vsi Heřmaně je dochovaný areál vodního mlýna ze 2. poloviny 19. století se značně poškozeným vodním kolem.

Kráčmer – usedlost na jižním okraji Hůrek nad zastávkou Heřmaň. Václav Krška s heřmaňským ochotnickým souborem „Heyduk“, se zde jako režisér a herec odvážil hrát s úspěchem současné české hry např. Čapkova *Loupežníka*, ale i Shakespeara a Sofokla s Eduardem Kohoutem v titulní roli. Brzy se Krška se svým souborem objevil i v píseckém divadle.

Maletice – „*Na břehu Blanice stojí Maletice...*“ tato píseň je všeobecně známá.

V Maleticích byla složena Martinem Bláhou a Janem Procházkou v minulém století písnička „*Už se ten Tálínskej rybník nahání*“, která je rovněž známá v celých Čechách. Poprvé byla zpívána v Selibově na posvícenské zábavě. Inspirátorka této písně Marie Anna je pochována na Heřmaňském hřbitůvku. Z Maletic jsou známé další lidové písně: *Ach prší, prší rosička, Jestli se mně vyjeví, Já mám doma kvočnu, Pročpak se mládenci, Okolo Maletic teče voda, Koledníci o půlnoci*. Blízko Maletic je tvrz Klokočín, která je vlastnictvím soukromé osoby.

Putim – obec nedaleko soutoku Blanice s Otavou na východním okraji lesů Hůrky. První zmínka o obci je z opisu darovací listiny z roku 1092 klášteru na Ostrově u Davle. Po válkách husitských byla obec i s vesnicemi Hradištěm, Smrkovicemi, Semicemi až do zrušení poddanství v roce 1848 v majetku královského města Písku. Putimští však s tímto poddanstvím léta nesouhlasili a vykládali si na základě jednoho ustanovení z roku 1547, že patří píseckému děkanovi. V 17. století vyvrcholil odpor Putimských otevřenou rebelií a úmyslným zakládáním ohňů v lesích. O dalších podrobnostech se můžete dočíst v I. díle Sedláčkových dějin města Písku. V 18. století došlo k usmíření tak dalece, že město postavilo v Putimi pivovar, který byl v roce 1884 zrušen. O putimské škole je zmínka v píseckých dokumentech z roku 1697. Současná škola byla postavena ve 30. letech. Kostel sv. Vavřince, původně zasvěcený sv. Petru, je zajímavý svým vnitřkem. Má dvě lodě. Mezi oběma loděmi jsou dva lomené oblouky o nestejně síle. Svorník žeber je vyzdoben ve tvaru sedmilisté dvojité růže. V předbělohorské době byl dvoulodní kostel užíván tak, že katolíci měli jižní loď a severní loď měli utrakvisté. Adolf Heyduk ve své básni „*U putimského kostela*“ uvádí: „*Tu jižní za chrám měli oplatkáři.... a severní k svým modlitbám si vzali kališníci.*“. Na barokním oltáři býval obraz sv. Vavřince, který je dnes v píseckém muzeu. Obraz kostelu daroval španělský válečný dobrodruh Don Martin de Hoef Huerta. Huerta v Písku a okolí fanaticky šířil katolickou víru a učinil tolik zla, že lidé po jeho smrti s povděkem říkali: Huerta, poberta už je u čerta. V kostele je umělecky cenná barokní křtitelnice. Věž má neobarokní helmu z 19. století. Na hřbitově je kostnice z třicetileté války. Na zdejším hřbitově je pochován sedlák Jan Cimbura, který měl rád koně a také lidi. O jeho životě vypráví Jindřich Šimon Baar, který do Putimi zajížděl ke svému strýci. Román ilustroval malíř Jan Hála. Jan Cimbura se narodil v Semicích, kam ve svých pověstných faldovkách nosil rodičům ukázat vnoučata. Pak pracoval v Hradišti. Přiznal se na statek č. 25 u Pixů, kde se svou Marjánkou hospodařil. Na výminku č. 10 zemřel. Původní statek vyhořel v roce 1910 a najdete jej po přestavbě na návsi, kde je rovněž umístěna pamětní deska. K faře, jež je pokládána za pozůstatek putimské tvrze, přiléhá na východní straně špýchar, u vchodu s gotickým ostěním. V současné době je potvrzeno, že je to gotická stavba a ne tvrz. Na zahradě bylo nalezeno slovanské pohřebiště o 86

INFORMAČNÍ PŘÍLOHA P 5: Hůrky

hrobech, v hloubce od 2,5 metrů. Z fary měla být vedena chodba k Blanici. Při rekonstrukci fary nebyla potvrzena. Pravděpodobná putimská tvrz měla být na návsi v opraveném domě č. 15, který byl původně pokládán za sýpku. Na domě jsou zřetelné starší stavební slohy. Před dům byl postaven smírčí kříž, který byl nalezen v polích, kde sloužil jako přejezd přes příkop. Ve vsi se zachovalo několik domů se štítů pozdního lidového baroka a setkáme se tu i s lidovými plastikami a obrazy ve výklencích štítů. Jaroslav Hašek umístil do Putimi příběh z anabáze dobrého vojáka Švejka, kde byl strážmistrem Flanderkou zatčen. Jaroslav Hašek navštěvoval svého dědečka na blízké ražické baště a znal proto dobře zdejší okolí. Z Putimi je na 25 lidových písní. Mezi jinými: *Sedláče, pěkné koně máš, Ta kačena divoká, Zadudej dudáčku, Vychází sluníčko na putimské lesy, Pade, pade, pade rosička*.

Ražice – leží pod Zlatým vrchem. Pozoruhodností je kaple na návsi a několik domů s blatskými štíty. Na lesním hřišti se pravidelně začátkem června koná festival country hudby „Ražický pražec“. Jaroslav Hašek z místa pobytu u svého dědy na baště u rybníka Řežabinec napsal povídku „Na Ražické baště“. Známa je lidová píseň z Ražic „Copak ty myslíš Andulko moje“.

Selibov – zděné lidové stavby.

Smrkovice – na návsi stojí několik lidových staveb. Mezi nimi (blízko konečné zastávky autobusů MHD) je usedlost č. 23 se špýcharem s rustikální výzdobou z roku 1643, která nemá v Čechách obdoby.

Zámeček – v lesíku zvaném Na zámečku stála ve středověku tvrz. Jejím pravděpodobným úkolem bylo chránit cesty směřující od jihu do města Písku. Z tvrze se dochoval oválný pahorek o rozměrech 40 x 24 m. Obklopen je hlubokým příkopem, před kterým je nízký val. Podle toho, že nebyly nalezeny stopy zdiva lze předpokládat, že tvrziště bylo dřevěnou stavbou. Datovat tvrziště do 13. století podle archeologických nálezů se podařilo na počátku 60. let archeologům z píseckého muzea.

Zlatá hora – vrch nad Ražicemi. Ve středověku se zde těžilo v malých dolech zlato. Pozůstatky po dolování jsou dosud patrné.

Připravil: Ing. Václav Kopřiva